

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยโดยใช้

กระบวนการกระจำง่า่านิยมเพื่อส่งเสริมความซื่อสัตย์ของ

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

Development of an Instructional Activity Package on Thai Literature Using

Values Clarification Process to Promote Honesty of

Lower Secondary School Students

*อติอร ตัณญากรณ์¹ และวิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ² คงเพ้า²

*Ati-on Tanyakarn¹ and Wipawan Wongsuwan Kongpow²

¹นิสิตปริญญาโท คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹Master's student, Faculty of Education, Chulalongkorn University

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²Assist. Prof. Dr., Faculty of Education, Chulalongkorn University

*Corresponding author. E-mail: Ati-on.t@tupp.ac.th

Received : August 12, 2020

Revised : December 13, 2020

Accepted : December 28, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยโดยใช้กระบวนการกระจำง่า่านิยมเพื่อส่งเสริมความซื่อสัตย์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และ 2) ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่พัฒนาขึ้น กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 40 คน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในจังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้การสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยโดยใช้กระบวนการกระจำง่า่านิยม และแบบวัดความซื่อสัตย์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยโดยใช้กระบวนการกระจำง่า่านิยม ประกอบด้วยส่วนประกอบ 4 ส่วน คือ (1) คู่มือการใช้ชุดกิจกรรม (2) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 4 ชุดกิจกรรม คือ ชุดที่ 1 เสียชีพดีกว่าเสียสัตย์ ชุดที่ 2 ซื่อกินไม่หมดคดกินไม่นาน ชุดที่ 3 ความซื่อ ความสัตย์ และ ชุดที่ 4 คำสัตย์วาจาของคนจริง (3) สื่อ การเรียนรู้ และ (4) แบบประเมิน 2) ผลของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนพบว่า นักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยความซื่อสัตย์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน วรรณคดีและวรรณกรรมไทย กระบวนการกระจำง่า่านิยม ความซื่อสัตย์

Abstract

The objectives of this study were 1) to develop an instructional activity package on Thai literature using values clarification process to promote honesty of lower secondary school students, and 2) to study results of experimenting the developed instructional activity package. The participants were 40 Mathayom Suksa II students in one of the large size schools in Bangkok Metropolis, obtained by cluster random sampling. The research instruments included a Thai literature instructional activity package using values clarification process, and honesty measurement form. The statistics used for data analysis were the mean, standard deviation, and t-test. The research finding revealed that: 1) The instructional activity package consisted of 4 components: (1) an instructional activity manual, (2) learning management plans covering 4 sets of activities; Set 1 Better to die than to lie., Set 2 Honesty is the best policy. Set 3 Honesty, and Set 4 Honest words of true people, (3) instructional materials, and (4) an assessment form, and 2) the results of using an instructional activities package indicated that the students' post-learning score on honesty was statically higher than the pre-learning counterpart score set the 0.5 level of significance.

Keywords: Instructional activity package, Thai literature, Values clarification process, Honesty

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยมีความสำคัญต่อนักเรียน เพราะจะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้มนุษย์ในหลากหลายแง่มุมผ่านทางวรรณคดีและวรรณกรรมไทย ทั้งในแง่ของวิถีชีวิต ความรู้สึกนึกคิด คติธรรมและความเชื่อต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนวิถีชีวิตของคนไทย ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยในทุกระดับชั้น แต่การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยยังพบปัญหาหลายด้าน ทั้งปัญหาในด้านผู้สอน ผู้เรียน และปัญหาเกี่ยวกับวิธีการสอนที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่นำมาใช้ยังขาดการให้ผู้เรียนคิดและเชื่อมโยงเข้าสู่ชีวิตจริง ผู้เรียนคิดว่า การเรียนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยเป็นเรื่องไกลตัว เรียนแล้วนำไปใช้ประโยชน์โดยตรงในการประกอบอาชีพไม่ได้ (กุสุมา รักษมณี, 2547) นอกจากนี้ นักเรียนจำนวนมากเห็นว่าวรรณคดีไทยเป็นวิชาที่ไม่น่าสนใจและทำความเข้าใจเนื้อหาในเรื่องได้ยาก เพราะต้องอ่านบทหรือยกเรื่องและทำความเข้าใจคำศัพท์ภายในเรื่อง สอดคล้องกับหม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2556) ที่กล่าวว่าสอนวรรณคดีวรรณกรรมโดยทั่วไปยังเป็นการสอนแบบอ่านเอาเรื่อง มุ่งเน้นให้ผู้เรียนศึกษาคำศัพท์ ท่องจำบทประพันธ์และถอดคำประพันธ์ออกมาในรูปแบบของความเรียงที่มีความสละสลวยมากยิ่งขึ้น

วิธีการหนึ่งที่ครูสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้คือ การนำนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอน เพื่อกระตุ้นความสนใจและให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ จนเกิดการพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

โดยใช้กระบวนการกระจำค่านิยมเพื่อส่งเสริมความซื่อสัตย์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

มาตราที่ 22 ระบุว่า การจัดการเรียนรู้นั้นต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สอนนับว่าเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีความสมบูรณ์ในตัวเองมีความเป็นระบบ สามารถนำมาประกอบการจัดการเรียนการสอนได้ดี อีกทั้งการนำชุดกิจกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทย ยังสนองกับวิสัยทัศน์ของการศึกษาไทยในอนาคตว่าควรเป็นการสอนที่หลากหลาย ส่งเสริมให้ทุกคนได้เรียนรู้ เป็นการให้ความสำคัญกับการเรียนมากกว่าการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีบทบาทในการทำกิจกรรมมากขึ้น รู้จักคิดตัดสินใจ ช่วยเร้าความสนใจ ไม่ทำให้รู้สึกเบื่อหน่าย โดยการออกแบบชุดกิจกรรมนอกจากจะต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมแล้ว ควรให้ผู้เรียนเรียนรู้แนวคิด พฤติกรรม ค่านิยมของบุคคลในสมัยนั้น ๆ ตลอดจนข้อคิด คำสอน อุทาหรณ์สอนใจที่ได้จากวรรณคดีวรรณกรรม ทั้งนี้เพราะค่านิยมมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม ทำหน้าที่ชี้แนะทางความคิดส่งผลให้บุคคลประพฤติปฏิบัติตน ตามความคิดหรือประสบการณ์ที่ตนเห็นว่าดี ถูกต้อง และคุ้มค่าต่อการนำไปปฏิบัติ

ปัจจุบันพบว่าคนไทยส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการมีค่านิยมยึดถือตนเป็นหลักมากกว่าการคำนึงถึงส่วนรวม ไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีความซื่อสัตย์ สุจริต สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ประจำปี 2561 ขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) ประเทศไทยมีผลคะแนนอยู่ที่ 36 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน และถูกลดอันดับลง จากอันดับที่ 96 เมื่อปี พ.ศ. 2560 ซึ่งได้คะแนน 37 คะแนน เป็นอันดับที่ 99 จากประเทศที่เข้าร่วมประเมินทั้งหมด 180 ประเทศ ประกอบกับผลที่ได้จากการเก็บข้อมูลสาเหตุของปัญหาขาดคุณธรรมในสังคมไทยซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างศูนย์คุณธรรมร่วมกับสำนักวิจัยซูเปอร์โพล ปี พ.ศ. 2562 พบว่า สาเหตุลำดับที่ 3 คือ คนในประเทศขาดความซื่อสัตย์สุจริต ร้อยละ 51.1 (ศูนย์คุณธรรม, 2562)

จากผลสำรวจเห็นได้ว่า เรื่องการแก้ปัญหาความซื่อสัตย์ในสังคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร โดยข้อมูลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2556) ระบุว่า เด็กวัย 10-14 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงชั้นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หากมีโอกาสโกงได้ก็พร้อมที่จะโกง และเด็กระบุว่าสามารถยอมรับได้กับการไม่เคารพกติกา เช่น การโกงในการเล่นเมื่อมีโอกาส และการลอกข้อสอบเมื่อจำเป็น นอกจากนี้มูลนิธิเพื่อคนไทย ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนไทยทุกคนเกิดความตระหนัก เข้าใจ และมีส่วนร่วมในการลงมือทำเพื่อแก้ไขปัญหาของสังคม ได้จัดทำโครงการคนไทยมอนิเตอร์ ปี พ.ศ. 2557 เสียงเยาวชนไทยพบว่า เยาวชนจำนวนมากมีพฤติกรรมทุจริต คอร์รัปชัน และเห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่ผิดมากหรือไม่ผิดเลย จากผลการสำรวจดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเรื่องความซื่อสัตย์ของเด็กและเยาวชนของชาติซึ่งอยู่ในวัยศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าบุคคลแสดงพฤติกรรมที่ขาดความซื่อสัตย์ จนคิดว่าเป็นการกระทำที่เป็นปกติ อาจจะส่งผลกระทบต่อการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมได้

ดังนั้นการเสริมสร้างความซื่อสัตย์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นเรื่องที่ซับซ้อน เพราะเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กับทัศนคติ ความต้องการ ความรู้สึก ความเข้าใจและการเห็นคุณค่า ฉะนั้นการปลูกฝังค่านิยมอันจะก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ดีต่อไปในอนาคตจึงมีวิธีการหลากหลายวิธี โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวทางที่ใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือใน

โดยใช้กระบวนการกระจำง่าคำนิยามเพื่อส่งเสริมความซื่อสัตย์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

การสร้างคำนิยามและคุณธรรม ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน (สกล สุขสวัสดิ์ และ มั่นสนันท์ น้ำสมบูรณ์, 2560) สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560–2564) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 1 คือ การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัด และประเมินผล ที่มุ่งหวังให้คนไทยมีคุณธรรมจริยธรรม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาประเทศในอนาคต หน้าที่ของผู้สอน คือ การหาแนวทางในการกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาคำนิยามมาเป็นหลักการหรืออุดมการณ์ในการดำรงชีวิตของตน และช่วยให้ผู้เรียนเกิดความกระจำง่าในคำนิยามที่ตนยึดถือ ทั้งนี้ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลในการหล่อหลอมคำนิยามในตัวบุคคล โดยเฉพาะเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น มนุษย์จะเริ่มสำรวจและเริ่มสงสัยในความคิด ความเชื่อ ตลอดจนคำนิยามที่ได้รับจากผู้อื่น และจะเริ่มแสวงหาคำนิยามที่ต้องการของตนเอง และเนื่องจากคำนิยามสามารถเปลี่ยนแปลงได้เรื่อย ๆ และรวดเร็ว มนุษย์จึงเกิดความสับสนและกังวลเกี่ยวกับความแท้จริงหรือความเที่ยงตรงของคำนิยามที่ยึดถืออยู่ในแต่ละสถานการณ์ (Raths, Harmin and Simon, 1996)

ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดคำนิยามที่เป็นของตนเองอย่างแท้จริงและยั่งยืน พบว่า กระบวนการกระจำง่าคำนิยาม (Values Clarification) เป็นอีกวิธีการที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวร เป็นไปตามแนวคิดของการให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการจัดการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ มุ่งสร้างคำนิยามที่ดีงามให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่มในการคิด การพิจารณาเลือก การตัดสินใจยอมรับด้วยการเห็นคุณค่าของคำนิยามอันจะนำไปสู่การยึดถือและการปฏิบัติเป็นนิสัยที่ถาวรต่อไป (ชัยพร วิชาวุธ, 2530) นอกจากนี้กระบวนการกระจำง่าคำนิยามยังช่วยทำให้บุคคลได้ค้นหาคำนิยามอะไรที่มีความหมายต่อชีวิต ได้รู้จักตัวเอง ได้รู้จักผู้อื่น รวมทั้งสังคมและสิ่งแวดล้อม (นาคยา ปิลันธนานนท์, 2542)

จากความสำคัญของการที่ผู้เรียนได้กระจำง่าคำนิยามของตนเองดังที่กล่าวมาข้างต้น และจากการพิจารณาเนื้อหาสาระของวิชาภาษาไทย ผู้วิจัยพบว่า สาระการเรียนรู้อวรรณคดีและวรรณกรรมไทย มีเนื้อหาสาระที่สามารถนำมาใช้เป็นสื่อในการส่งเสริมกระบวนการกระจำง่าคำนิยามของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากมีสถานการณ์ปมขัดแย้ง ตัวละคร และการสอดแทรกคำนิยามไว้ให้ผู้เรียนนำไปคิดพิจารณาเพื่อวิเคราะห์ แก้ปัญหา นำไปสู่การนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิต และมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นสื่อในการออกแบบชุดกิจกรรมที่ใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย โดยเน้นกิจกรรมที่อยู่บนพื้นฐานของกระบวนการกระจำง่าคำนิยาม อันจะทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนัก เห็นคุณค่าของคำนิยามที่นำเสนอผ่านตัวละครและเรื่องราวในวรรณคดีและวรรณกรรม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความซื่อสัตย์อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยโดยใช้กระบวนการกระจำง่าคำนิยามเพื่อส่งเสริมความซื่อสัตย์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

โดยใช้กระบวนการกระจำค่านิยมเพื่อส่งเสริมความซื่อสัตย์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

2. เพื่อศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยโดยใช้กระบวนการกระจำค่านิยม ระหว่างก่อนและหลังเรียน โดยดำเนินการดังนี้

2.1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความซื่อสัตย์ของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวรรณคดีวรรณกรรมไทยโดยใช้กระบวนการกระจำค่านิยมก่อนเรียนและหลังเรียน

2.2 ศึกษาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมความซื่อสัตย์ของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวรรณคดีวรรณกรรมไทยโดยใช้กระบวนการกระจำค่านิยมเพื่อส่งเสริมความซื่อสัตย์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวรรณคดีวรรณกรรมไทยโดยใช้กระบวนการกระจำค่านิยม มีค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบวัดค่านิยมความซื่อสัตย์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร จำนวน 422 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยโดยใช้กระบวนการกระจำค่านิยม

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความซื่อสัตย์

3. เนื้อหาที่ใช้ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมไทยตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของสาระวรรณคดีและวรรณกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เนื้อหาที่เป็นวรรณคดีไทย 2 เรื่อง ได้แก่ โคลงภาพพระราชนิพนธ์ของสุนทรภู่เรื่อง ชีวิต และรามเกียรติ์ ตอนนารายณ์ปราบนาทก ส่วนวรรณกรรมไทย 2 เรื่อง ได้แก่ ลูกผู้ชายตัวเกือบจริง และเมื่อแพะกลายเป็นสุนัข ซึ่งเป็นวรรณคดีและวรรณกรรมที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้ศึกษา ประกอบกับภายในเนื้อหา มีสถานการณ์ ปมปัญหา และตัวละคร สอดคล้องกับการยึดถือค่านิยมความซื่อสัตย์ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เพื่อได้นำไปข้อมูลสำหรับตนเองเพื่อคิดพิจารณาไตร่ตรอง รวมไปถึงการแลกเปลี่ยนความรู้สึกและความคิดเห็นกับผู้อื่นในการนำค่านิยมด้านความซื่อสัตย์ที่ปรากฏอยู่ในวรรณคดีและวรรณกรรมไทยมาทำความเข้าใจในค่านิยมของตนและสังคม จนก่อให้เกิดแนวทางในการดำรงชีวิตที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

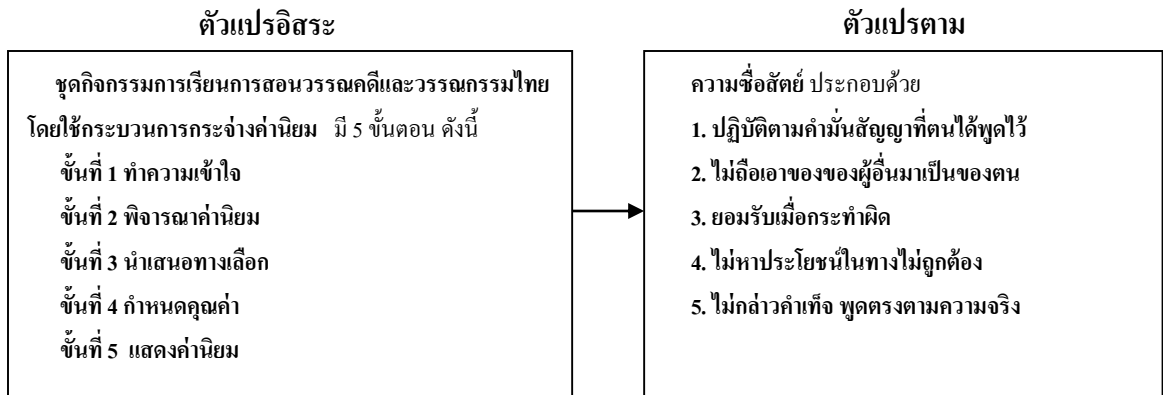

โดยใช้กระบวนการกระจำค่านิยมเพื่อส่งเสริมความซื่อสัตย์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

4. ระยะเวลาในการวิจัย รวมทั้งสิ้น 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบ รวม 22 คาบ คาบละ 50 นาที

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร จำนวน 422 คน

กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร จำนวน 40 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษารายวิชาภาษาไทย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ชนิด ประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยโดยใช้กระบวนการกระจำค่านิยม มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความซื่อสัตย์ให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งในงานวิจัยนี้นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย มีจำนวน 4 ชุดกิจกรรมย่อย คือ 1) เสียชีวิตดีกว่าเสียสัตย์ 2) ซื่อกินไม่หมดคิดกินไม่นาน 3) ความซื่อความสัตย์ และ 4) คำสัตย์วาจาของคนจริง

ขั้นตอนของการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยโดยใช้กระบวนการกระจำค่านิยม กล่าวมาแล้วในตอนต้น มีดังนี้

โดยใช้กระบวนการกระจำค่านิยมเพื่อส่งเสริมความซื่อสัตย์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

1) ผู้วิจัยศึกษา ทบทวนวรรณกรรมจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เกี่ยวกับแนวทางออกแบบชุดกิจกรรม แนวทางการส่งเสริมค่านิยมความซื่อสัตย์ กระบวนการกระจำค่านิยม และวิธีการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบชุดกิจกรรม

2) ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนของชุดกิจกรรม โดยใช้ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการกระจำค่านิยมที่นาตยา ปิรันธนานนท์ (2542) ได้เสนอไว้ 4 ขั้นตอน เนื่องด้วย 1) เป็นกระบวนการพัฒนาค่านิยมที่ช่วยให้บุคคลได้เรียนรู้ที่จะตัดสินใจ พิจารณาว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควร และเพราะเหตุใด 2) ผู้เรียนได้ตั้งเป้าหมายและวางแผนในชีวิต เพื่อให้ได้มาซึ่งค่านิยมที่เป็นของตัวเอง 3) มีลำดับในการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นขั้นตอน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับขั้นตอนการจัดการศึกษา โดยเพิ่มขั้นตอนที่ 3 นำเสนอทางเลือก เพื่อให้กระบวนการกระจำค่านิยมมีความชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการคิดเพื่อนำเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลายตามความคิดของตนเอง และนำมาใช้เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องพอสำหรับการทำกิจกรรมในขั้นที่ 4 กำหนดคุณค่า และขั้นที่ 5 แสดงค่านิยม ดังนั้น ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีวรรณกรรมโดยใช้กระบวนการกระจำค่านิยมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จึงประกอบด้วย 5 ขั้นตอน

3) ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการตรวจสอบ พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้ง 4 กิจกรรม มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6–1.00 แสดงว่าคุณภาพของชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้

4) ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยโดยใช้กระบวนการกระจำค่านิยมที่ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมาย แล้วนำผลที่ได้มาวางแผนการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นก่อนนำชุดกิจกรรมไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความซื่อสัตย์ จำนวน 2 ฉบับ ซึ่งเป็นแบบวัดแบบคู่ขนาน ใช้วัดความซื่อสัตย์ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายก่อนและหลังเรียน ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ ชนิดเติมคำตอบ กำหนดเป็นสถานการณ์ 5 สถานการณ์ ตามพฤติกรรมบ่งชี้ของค่านิยมความซื่อสัตย์ ได้แก่ 1) ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาที่ตนได้พูดไว้ 2) ไม่ถือเอาของผู้อื่นมาเป็นของตน 3) ยอมรับเมื่อกระทำผิด 4) ไม่หาประโยชน์ในทางไม่ถูกต้อง และ 5) ไม่กล่าวคำเท็จ พูดตรงตามความจริง รวมข้อคำถามแต่ละฉบับ ฉบับละ 10 ข้อ ผู้วิจัยได้นำแบบวัดดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความสอดคล้องของแบบวัดทั้ง 2 ฉบับ ผลปรากฏว่า แบบวัดทั้ง 2 ฉบับ มีความสอดคล้องกันในทุกประเด็น โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 แสดงว่าคุณภาพของแบบวัดความซื่อสัตย์มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ขั้นตอนการทดลอง นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 40 คน ทำแบบวัดความซื่อสัตย์ก่อนเรียน (Pretest) ซึ่งผู้วิจัยเก็บข้อมูลก่อนที่จะเริ่มดำเนินการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยโดยใช้กระบวนการกระจำค่านิยมเพื่อเสริมสร้างความซื่อสัตย์ 1 สัปดาห์

โดยใช้กระบวนการกระจำคำนิยามเพื่อส่งเสริมความซื่อสัตย์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

2. ขั้นตอนการทดลอง นักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยโดยใช้กระบวนการกระจำคำนิยามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากร่องรอยการทำงาน of นักเรียนมาศึกษาการเปลี่ยนแปลงของคำนิยามความซื่อสัตย์ของนักเรียน

3. ขั้นหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทำแบบวัดความซื่อสัตย์ (Posttest) โดยทดสอบทันทีหลังการทดลอง หลังจากนั้นนำคะแนนที่ได้จากการวัดความซื่อสัตย์มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยนำผลจากการทำแบบวัดคำนิยามความซื่อสัตย์ของนักเรียน มาตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความซื่อสัตย์ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรม โดยใช้การทดสอบค่าที ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2. ผู้วิจัยศึกษาคำนิยามความซื่อสัตย์ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยศึกษาจากร่องรอยการทำงาน of นักเรียนจากใบกิจกรรม การตอบคำถามในชั้นเรียน การพูดอภิปราย และการนำเสนอหน้าชั้นเรียน โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อประกอบการอภิปรายผลที่เกิดขึ้นหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยตามโดยใช้กระบวนการกระจำคำนิยาม

ชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วยส่วนประกอบ 4 ส่วน ได้แก่ 1) คู่มือการใช้ชุดกิจกรรม 2) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3) สื่อการเรียนรู้ และ 4) แบบประเมิน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) คู่มือการใช้ชุดกิจกรรม สารของคู่มือดังกล่าวจะชี้แจงวิธีการใช้ชุดกิจกรรมจัดการเรียนการสอน ขั้นตอนการเตรียมการสอน สื่อการสอน เวลาที่ใช้ และบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอนและนักเรียนในการร่วมกิจกรรม เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ได้มีประสิทธิภาพ

2) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ครูผู้สอนใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยโดยใช้กระบวนการกระจำคำนิยาม จำนวน 4 ชุดกิจกรรมย่อย ได้แก่ 1) เสียชีพดีกว่าเสียสัตย์ จำนวน 6 แผน 2) ซื่อกินไม่หมดคดกินไม่นาน จำนวน 6 แผน 3) ความซื่อความสัตย์ จำนวน 5 แผน และ 4) คำสัตย์วาจาของคนจริง จำนวน 5 แผน รวมทั้งสิ้น 22 แผน ซึ่งในแต่ละชุดกิจกรรมประกอบด้วยขั้นตอนของการกระจำคำนิยาม 5 ขั้นตอน

3) สื่อการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมแต่ละชุดใช้วรรณคดีและวรรณกรรมไทยเป็นสื่อการเรียนรู้หลัก โดยมีสื่อการเรียนรู้เสริมอื่น ๆ ที่หลากหลายตามวัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรม เช่น สื่อวีดิทัศน์ ใบความรู้ เกม บทอ่านเสริมต่าง ๆ และสถานการณ์จำลองที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียน

โดยใช้กระบวนการกระจำค่านิยมเพื่อส่งเสริมความซื่อสัตย์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

4) แบบประเมิน ในแต่ละชุดกิจกรรมมีแบบประเมินสำหรับครูผู้สอนเพื่อใช้ประเมินการร่วมกิจกรรมของนักเรียน ในด้านของการมีส่วนร่วมในกิจกรรม การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการทำงานที่ได้รับมอบหมาย

2. ผลของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยโดยใช้กระบวนการกระจำค่านิยม

2.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความซื่อสัตย์ ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวรรณคดีวรรณกรรมไทยโดยใช้กระบวนการกระจำค่านิยมเพื่อส่งเสริมความซื่อสัตย์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และค่าอัตราส่วนวิกฤต (t -test Independent)

ของคะแนนการวัดความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองก่อนการทดลองและหลังการทดลอง คะแนนเต็ม 30
คะแนน

การทดสอบ	N	M	SD	t	p
ก่อนเรียน	40	12.40	1.80	18.41	.00*
หลังเรียน	40	21.33	2.71		

* $p < .05$

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของความซื่อสัตย์โดยรวมหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวรรณคดีวรรณกรรมไทยโดยใช้กระบวนการกระจำค่านิยม สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีคะแนนเฉลี่ยของความซื่อสัตย์ เท่ากับ 21.33 ($SD = 2.71$) สูงกว่าก่อนการทดลองที่มีคะแนนเฉลี่ยของความซื่อสัตย์ เท่ากับ 12.40 ($SD = 1.80$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของงานวิจัย

2.2 ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมความซื่อสัตย์ของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวรรณคดีวรรณกรรมไทยโดยใช้กระบวนการกระจำค่านิยมเพื่อส่งเสริมความซื่อสัตย์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้วิจัยศึกษาการเปลี่ยนแปลงของค่านิยมความซื่อสัตย์ของนักเรียนโดยศึกษาจากร่องรอยการทำงานของใบกิจกรรม การตอบคำถามในชั้นเรียน การพูดอภิปราย และการนำเสนอหน้าชั้นเรียน โดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนชุดกิจกรรมที่ 1-2 พบว่า ช่วงแรกของการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนสามารถบอกค่านิยมความซื่อสัตย์ที่ปรากฏในเนื้อเรื่องได้ นำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาที่แตกต่างจากเนื้อเรื่องเดิม แต่ยังไม่ชัดเจนและขาดความหลากหลาย นักเรียนสามารถบอกผลดี ผลเสียต่อตนเอง และผู้อื่นของการมีหรือไม่มีค่านิยมความซื่อสัตย์ได้ แต่การให้ข้อมูลในการสนับสนุนความคิดของตนเองยังไม่เพียงพอต่อการแสดงออกซึ่งค่านิยมที่ตนเองเลือกอย่างเปิดเผย

ช่วงที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนชุดกิจกรรมที่ 3-4 พบว่า นักเรียนสามารถนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาที่แตกต่างจากเนื้อเรื่องเดิม โดยการนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาที่หลากหลายสอดคล้องกับบริบทในการดำเนินชีวิตประจำวันของตนเอง บอกแนวทางการปฏิบัติตนในการมีค่านิยมความซื่อสัตย์ สามารถตัดสินใจเลือก

โดยใช้กระบวนการกระจำจำค่านิยมเพื่อส่งเสริมความซื่อสัตย์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ค่านิยมของตนเองอย่างเปิดเผยชัดเจน โดยมีการค้นหาคำความรู้จากแหล่งต่าง ๆ อย่างรอบด้าน เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจและใช้เป็นเหตุผลในการสนับสนุนความคิดของตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยโดยใช้กระบวนการกระจำจำค่านิยมเพื่อส่งเสริมความซื่อสัตย์ ทั้ง 5 ขั้นตอน ช่วยส่งเสริมความซื่อสัตย์ของนักเรียน ดังนี้

1.1 นักเรียนได้นำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาหลากหลายทาง นักเรียนต้องศึกษาความเป็นมาของวรรณคดีและวรรณกรรม ระบุประเด็นปัญหา และวิเคราะห์พฤติกรรมของตัวละครเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการทำกิจกรรมในขั้นที่ 3 ขึ้นนำเสนอทางเลือก คือ นักเรียนจะต้องนำเสนอทางเลือกของการกระทำที่หลากหลายเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหา โดยเริ่มแรกนักเรียนใช้ข้อมูลเรื่องราวที่เกิดขึ้นในวรรณคดีและวรรณกรรมที่ศึกษาในการคิดวิเคราะห์ อภิปรายในการนำเสนอทางเลือกที่เหมือนหรือแตกต่างจากแนวทางที่ตัวละครปฏิบัติ นักเรียนต้องประเมินสถานการณ์อย่างตรงไปตรงมา อภิปรายแลกเปลี่ยนแนวทางการแก้ปัญหากับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ทั้งนี้ในกระบวนการดังกล่าว นักเรียนได้ฝึกกระบวนการแก้ปัญหา ตรวจสอบและประเมินความรู้มาประกอบการแก้ปัญหา

ตัวอย่างที่สังเกตได้ระหว่างที่นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามกระบวนการกระจำจำค่านิยม พบว่า เมื่อนักเรียนเรียนวรรณคดี เรื่องโคลงภาพพระราชพงสาวดาร ตอนพันท้ายนรสิงห์ถวายชีวิต ซึ่งตัวละครเป็นผู้ที่ยึดถือค่านิยมความซื่อสัตย์และแสดงออกให้เห็นพฤติกรรมอย่างชัดเจน โดยในเรื่องพันท้ายนรสิงห์ยอมรับโทษประหารตามกฎหมายเพราะตนเองทำห้าวเรือหัก พระเจ้าเสียดยกโทษและไม่เอาผิด แต่พันท้ายนรสิงห์ยืนยันที่จะรับโทษจากเหตุการณ์นี้ นักเรียนกลุ่มทดลองระบุได้ว่าตัวละครมีความซื่อสัตย์ด้านยอมรับเมื่อกระทำผิด ครูกระตุ้นให้นักเรียนกลุ่มทดลองทำกิจกรรมกลุ่มในการคิดอภิปรายเพื่อนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหา ในประเด็นที่ว่าถ้านักเรียนเป็นพันท้ายนรสิงห์จะทำเช่นไร นักเรียนกลุ่มเป้าหมายสามารถเชื่อมโยงการแก้ปัญหากจากประสบการณ์ของตนเอง หรือประสบการณ์ของบุคคลใกล้ชิดเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา โดยใช้กระบวนการกลุ่มเพื่ออภิปรายอย่างหลากหลาย ในขั้นนี้นักเรียนเห็นแนวทางการแก้ปัญหามีความคิดแตกต่างไปจากตน ซึ่งอาจจะเป็นการแก้ปัญหาที่ถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ได้ ครูทำหน้าที่เป็นผู้รับฟังและใช้คำถามให้นักเรียนคิดพิจารณาว่าแนวทางแก้ปัญหานั้นนักเรียนเลือกนั้นดีพอหรือเหมาะสมหรือยัง ซึ่งจะไม่มีการตัดสินถูกผิดในทันที

หลังจากนั้นนักเรียนจะร่วมกันอภิปรายถึงหนทางที่เป็นไปได้และเหมาะสมที่สุดแล้วนำมาเสนอหน้าชั้นเรียน กระบวนการนี้ นักเรียนจะได้รับทราบแนวทางการแก้ปัญหาก็แสดงออกถึงค่านิยมที่ตนส่วนใหญ่ในสังคมยึดถือ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจในค่านิยมของตนเองในขั้นถัดไป คือขั้นที่ 4 ขึ้นกำหนดคุณค่า นักเรียนอภิปรายทางเลือกต่าง ๆ โดยใช้เหตุผลเพื่อหาข้อสรุปถึงพฤติกรรมที่เหมาะสม ทั้งนี้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้สึกรับรู้ถึงผลดี ผลเสียต่อตนเอง ผู้อื่น และผลกระทบต่อสังคม ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนในเรื่องของการได้รับประสบการณ์ในการแก้ปัญหาที่ใกล้เคียงกับการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันถ้าเกิดเหตุการณ์ในลักษณะเดียวกันนี้ ซึ่งนักเรียนจะต้องฝึกการคิดแก้ปัญหาได้อย่างหลากหลายวิธีและเหมาะสมกับตนเองมากที่สุด

โดยใช้กระบวนการกระจำง่าคำนิยามเพื่อส่งเสริมความซื่อสัตย์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการฝึกกระบวนการแก้ปัญหของนักเรียน โดยการได้ตรวจสอบและประเมินความรู้มาประกอบการแก้ปัญหจะช่วยให้นักเรียนเกิดความกระจำง่าในคำนิยามมากขึ้น นักเรียนตระหนักและเห็นคุณค่าของคำนิยามความซื่อสัตย์ที่นำเสนอผ่านตัวละครและเรื่องราวในวรรณคดีและวรรณกรรมมาเปรียบเทียบกับสถานการณ์ปัจจุบัน และการดำเนินชีวิตของตนเอง รวมถึงการยอมรับในคำนิยามของบุคคลอื่นที่มีความแตกต่างกันในเรื่องของความคิด การกระจำง่าคำนิยามจะพัฒนาให้ผู้เรียนรู้จักการใช้เหตุผลเพื่อแสดงความเชื่อมั่นต่อสิ่งที่เขาเห็นด้วยหรือไม่สอดคล้องกับขนาดยา ปีลันธานนท์ (2542) ที่กล่าวว่า การกระจำง่าคำนิยามส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการตัดสินใจ เมื่อบุคคลต้องเผชิญกับการเลือกในลักษณะหลากหลายทางเลือก สิ่งที่ตัดสินใจจะสะท้อนให้เห็นความคิด ความเชื่อ และคำนิยามที่เป็นของตนเอง

1.2 นักเรียนได้ทำกิจกรรมโดยคิดบทวนซ้ำอย่างต่อเนื่อง จนเกิดความตระหนักในคำนิยามความซื่อสัตย์

นักเรียนได้ทำกิจกรรมตามกระบวนการกระจำง่าคำนิยามของตนเอง โดยคิดบทวนซ้ำอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งกิจกรรมมีลักษณะที่เน้นให้แสดงออกทางความคิด ความรู้สึก เน้นให้นักเรียนได้พูดและเขียนออกมาให้ได้มากที่สุด

ตัวอย่างการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้คิดบทวนเกี่ยวกับคำนิยามอย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่กิจกรรมในขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจ นักเรียนศึกษาวรรณคดีและวรรณกรรมนักเรียนเริ่มพิจารณาพฤติกรรมของตัวละครที่ปรากฏในเรื่อง ในขั้นนี้ นักเรียนสามารถระบุประเด็นปัญหาที่เกิดจากการกระทำของตัวละคร ซึ่งนักเรียนจะเริ่มเรียนรู้ว่าการกระทำของตัวละครมีที่มาอย่างไร แต่ยังไม่สามารถระบุถึงสาเหตุของพฤติกรรมได้อย่างชัดเจน

ต่อมาในขั้นที่ 2 พิจารณาคำนิยาม คือ การวิเคราะห์ตัวละครสำคัญที่ปรากฏในเรื่อง นักเรียนฝึกกระบวนการคิด เพื่อหาสาเหตุของการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของตัวละครที่สืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ในขั้นที่ 1 นักเรียนฝึกวิเคราะห์ตัวละครหลักอย่างรอบด้าน ใช้เหตุผลที่เป็นไปได้ในการสนับสนุนการกระทำของตัวละครตระหนักและเริ่มเรียนรู้ว่าคำนิยามใดที่ตัวละครยึดถือแล้วแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม ยกตัวอย่างเช่น จากวรรณคดีเรื่อง รามเกียรติ์ ตอนนารายณ์ปราบหนทก ซึ่งในเรื่องหนทกเป็นยักษ์ล้างเท้าเทวดาด้วยความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ แต่ถูกเทวดารังแก จึงขอนิ้วเพชรจากพระอิศวรที่สามารถสังหารผู้อื่นถึงชีวิต หนทกเกิดพฤติกรรมไม่ซื่อสัตย์ ด้านใช้อำนาจในทางไม่ถูกต้อง ใช้นิ้วเพชรสังหารเทวดาเป็นจำนวนมาก ในขั้นนี้ นักเรียนร่วมกันอภิปรายกลุ่มเพื่อคิดหาสาเหตุการกระทำของตัวละครได้ว่าเกิดจากการถูกเทวดากลับแกแ่งรังแกก่อน จึงทำให้นทกมีการกระทำที่ไม่ดีทำร้ายผู้อื่น

จากข้อมูลเกี่ยวกับตัวละครที่ได้ในขั้นนี้ นักเรียนจะนำมาวิเคราะห์ อภิปราย ในขั้นที่ 3 นำเสนอทางเลือก คือ นักเรียนนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหที่หลากหลายแนวทาง ฝึกการเชื่อมโยงประสบการณ์ของตนเข้าสู่กระบวนการแก้ปัญหได้อย่างหลากหลายวิธี รู้จักประเมินตนเองและผู้อื่น ครูให้นักเรียนทบทวนคำนิยามที่ตัวละครยึดถือโดยให้นักเรียนทำกิจกรรมเก้าอี้ร้อน คือการสวมบทบาทเป็นตัวละครที่แตกต่างกัน หลังจากนั้นให้นักเรียนกลุ่มอื่นสัมภาษณ์ เป็นการใช้คำถามเพื่อให้นักเรียนได้แสดงความรู้สึก คำนิยาม และแนวทางการแก้ปัญหในหลากหลายมุมมอง นักเรียนมีการเปรียบเทียบพฤติกรรมตัวละครจากวรรณคดีและเปรียบเทียบกับผู้อื่น ตลอดจนจดถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของการสื่อสารที่ให้ผู้อื่นเข้าใจและยอมรับในการแก้ปัญหของตน

โดยใช้กระบวนการกระจำง่าคำนิยามเพื่อส่งเสริมความซื่อสัตย์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

จากนั้นในขั้นที่ 4 กำหนดคุณค่า นักเรียนอภิปรายถึงทางเลือก โดยใช้เหตุผลเพื่อหาข้อสรุปถึงพฤติกรรมที่เหมาะสม ในขั้นนี้ นักเรียนได้ทบทวนความรู้สึก คำนิยามของตนเองอีกครั้งว่าจะยังคงยึดถือคำนิยามที่มีอยู่ในตัวเองหรือไม่ โดยพิจารณาถึงผลดี ผลเสียต่อตนเอง ผู้อื่น และผลกระทบต่อสังคม นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาจิตใจของนักเรียนให้มีความเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น โดยเฉพาะการทำความเข้าใจและยอมรับในสิ่งที่ผู้อื่นมีความแตกต่างไปจากตน ครูสามารถใช้บทบาทสมมติมาเป็นวิธีการถ่ายทอดพฤติกรรมที่แสดงถึงผลของการมีค่านิยมความซื่อสัตย์เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจอย่างเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

ขั้นตอนสุดท้าย คือขั้นตอนที่ 5 แสดงคำนิยาม นักเรียนเสนอแนวทางการปฏิบัติตนที่แสดงถึงการมีค่านิยมที่ตนเลือกไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าเมื่อนักเรียนทำกิจกรรมตามกระบวนการกระจำง่าคำนิยามดังกล่าว นักเรียนจะเกิดทักษะของการคิดทบทวนค่านิยมของตนเองไปที่ละลำดับขั้นอย่างต่อเนื่อง ภายใต้กิจกรรมที่ครูกำหนด จนเกิดเป็นค่านิยมความซื่อสัตย์ที่แสดงออกเป็นพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยโดยใช้กระบวนการกระจำง่าคำนิยาม มีค่านิยมความซื่อสัตย์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงค่านิยมความซื่อสัตย์ในระยะที่ 2 ดีกว่าในระยะที่ 1 สามารถอภิปรายได้ 2 ประเด็น ดังนี้

2.1 นักเรียนเกิดค่านิยมความซื่อสัตย์เป็นของตนเอง ทั้งนี้หลังจากนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การอภิปราย การโต้ว่าที่ บทบาทสมมติ กิจกรรมเก้าอี้ร้อน การพูดรอบวง หมวก 6 ใบ ตามกระบวนการกระจำง่าคำนิยาม ซึ่งการจัดกิจกรรมกำหนดให้หาเนื้อหา พฤติกรรมตัวละคร และข้อคิดในวรรณคดีและวรรณกรรมมาเป็นสื่อกลางในการสะท้อนค่านิยมของบุคคลมาเชื่อมโยงกับชีวิตจริง เห็นได้จากการทำกิจกรรมอภิปรายกลุ่มและหมวก 6 ใบ โดยใช้เนื้อหาจากวรรณกรรมเรื่อง ลูกผู้ชายตัวเกือบจริง ซึ่งตัวละครเอกถูกเข้าใจผิดและถูกครุทำโทษ ตอนแรกตัวละครยอมรับผิดแบบไม่เต็มใจ เพราะคิดว่าถึงแม้ว่าตนจะพูดอหิบายไปก็ไม่เกิดผล ผู้ใหญ่จะคิดว่าพูดโกหกเพื่อแก้ตัว หลังจากการทำกิจกรรมอภิปราย นักเรียนสามารถระบุพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีความซื่อสัตย์ และแลกเปลี่ยนความรู้สึกของตนเองโดยเปรียบเทียบกับประสบการณ์ในชีวิตจริงในลักษณะที่ว่าตนเองก็เคยถูกผู้ปกครองเข้าใจผิด และเมื่อพูดอหิบาย ผู้ปกครองก็ไม่ฟัง คิดว่าตนเถียง พูดโกหกเพื่อเอาตัวรอด ดังนั้นครูจึงให้นักเรียนทำกิจกรรมหมวก 6 ใบ เพื่อทบทวนถึงสาเหตุของการกระทำและการมีค่านิยมของตนเองอย่างรอบด้าน ส่งผลให้นักเรียนได้ตระหนักถึงพฤติกรรมที่แสดงออกของตนเองมากขึ้นว่าตนเองอาจเคยพูดโกหกบ่อยครั้ง หรือทำตัวไม่น่าเชื่อถือ จึงทำให้บุคคลรอบข้างไม่ไว้ใจ ดังนั้นการทำกิจกรรมในขั้นต่าง ๆ นักเรียนต้องฝึกทักษะการอภิปรายโดยใช้เหตุผลสนับสนุนความคิดของตนเอง เพื่อให้ผู้อื่นยอมรับในค่านิยมของตนอย่างเปิดเผยและภาคภูมิใจ และอาจกล่าวได้ว่าค่านิยมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคม มีผลกระทบต่อความเจริญและความเสื่อมของสังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558)

2.2 นักเรียนยอมรับความแตกต่างในค่านิยมของผู้อื่น จะเห็นได้จากเมื่อครูใช้กิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้สึก ความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน โดยนำข้อมูลจากตัวละครในวรรณคดีและวรรณกรรมมาเป็นสื่อกลางในการแสดงออกค่านิยม รวมทั้งการใช้กรณีตัวอย่าง การสัมภาษณ์บุคคล ที่มีลักษณะของเรื่องราว

โดยใช้กระบวนการกระจำคำนิยามเพื่อส่งเสริมความซื่อสัตย์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ใกล้เคียงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่อง เช่น วรรณกรรมเรื่อง เมื่อแพะกลายเป็นสุนัข ซึ่งเรื่องราวมีความใกล้เคียงกับการใช้ชีวิตประจำวันของนักเรียนในเรื่องของการที่บุคคลพูดโน้มน้าวใจให้ผู้อื่นกระทำตามที่ตนต้องการ และอยากได้ของผู้อื่นมาเป็นของตน นักเรียนจะเกิดการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตของตนเองเกี่ยวกับคนในสังคมที่ต้องการเอาตัวรอดและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว ทั้งนี้ นักเรียนจะเกิดทั้งข้อโต้แย้งและข้อสนับสนุน ซึ่งอาจส่งผลให้นักเรียนรู้สึกสับสนในคำนิยามของตนเอง ครูจึงจำเป็นต้องเป็นผู้ส่งเสริมให้นักเรียนกระจำในคำนิยามโดยวิธีการให้เพื่อนร่วมชั้นให้ข้อมูลป้อนกลับซึ่งกันและกัน ไม่มีการตัดสินถูกผิดในทันที นักเรียนต้องหาข้อมูลเชิงเหตุผลมาสนับสนุนคำนิยามของตน โดยครูอาจนำเรื่องสั้นหรือบทอ่านอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากวรรณคดีและวรรณกรรมในบทเรียนมาเป็นข้อมูลเสริมให้กับนักเรียนในการวิเคราะห์คำนิยาม

บทอ่านที่ครูคัดเลือกมาใช้ต้องมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับคำนิยามความซื่อสัตย์ ดังเช่นที่ผู้วิจัยใช้เรื่องสั้น เรื่อง ไม้ไผ่ติ่ม จากหนังสือเรื่อง แมงโก่ง ของวินทร์ เลียววาริณ มาเป็นข้อมูลประกอบรวมกับการใช้วรรณกรรมเรื่องเมื่อแพะกลายเป็นสุนัข เพราะเนื้อเรื่องมีการเชื่อมโยงกันในลักษณะของการขาดความซื่อสัตย์ของตัวละครที่ต้องการของของผู้อื่นมาเป็นของตน นำมาสู่การแลกเปลี่ยนประสบการณ์และนำข้อมูลที่ได้อ่านตัดสินเป็นคำนิยามในรูปแบบของตนเอง ซึ่งนักเรียนอาจจะไม่ได้ยึดถือคำนิยามนั้นตั้งแต่แรกทั้งหมด แต่นักเรียนเกิดกระบวนการสังเคราะห์พฤติกรรมที่แสดงออกถึงคำนิยามในแนวทางที่เหมาะสมกับตนเองมากที่สุด และที่สำคัญที่สุดนักเรียนยอมรับในคำนิยามของผู้อื่น นอกจากนี้เมื่อนักเรียนสามารถเปิดเผยคำนิยามของตนเองต่อสังคมได้อย่างเสรีและเป็นคำนิยามที่ถูกต้องไม่ขัดต่อศีลธรรมหรือกฎเกณฑ์ทางสังคม นักเรียนมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนคำนิยามนั้นต่อสาธารณชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเล็งการวรรณคดีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับคำนิยามความซื่อสัตย์ ตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผู้ที่สนใจนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยดังกล่าวไปใช้จัดการเรียนการสอน สามารถกำหนดเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมเรื่องอื่น ที่มีเนื้อหาส่งเสริมให้เกิดคำนิยามความซื่อสัตย์ ทั้งนี้ควรพิจารณาเนื้อหาที่สอดคล้องกับการนำกระบวนการกระจำคำนิยามไปใช้ ตัวละครในเรื่องเรื่องปรากฏในเรื่องของคำนิยามต่าง ๆ สามารถสะท้อนพฤติกรรมออกมาให้เห็นในรูปแบบของลักษณะนิสัยของตัวละครมีความเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของนักเรียน มีข้อคิด มีปมขัดแย้งและจุดจบของเรื่อง

1.2 จากผลการวิจัยพบว่าการทำกิจกรรมในช่วงแรก นักเรียนไม่กล้าที่จะแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นได้อย่างเปิดเผยทั้งหมด แต่เมื่อครูใช้กิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้สึก ความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนส่งผลให้นักเรียนเกิดความรู้สึกปลอดภัย เกิดความเห็นใจเพื่อนร่วมชั้นเรียน ดังนั้นบรรยากาศการเรียนรู้จึงมีส่วนสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนที่ใช้กระบวนการกระจำคำนิยาม นักเรียนต้องรู้สึกคุ้นชินและปลอดภัย ทั้งนี้ผู้สอนที่จะนำชุดกิจกรรมนี้ไปใช้ ควรสร้างความเป็นกันเองกับนักเรียน พร้อมทั้งจะรับฟังความรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียนอย่างรอบด้านและทั่วถึง โดยผู้สอนมีหน้าที่กระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและ

โดยใช้กระบวนการกระจำจ่านิยามเพื่อส่งเสริมความซื่อสัตย์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ค่านิยมที่ตนเองยึดถือออกมาให้มากที่สุด และไม่ตัดสินความถูกต้อง เพียงแต่สามารถใช้กิจกรรมในการทำให้ผู้เรียนเกิดการกระจำจ่านิยามของตนเอง จนสามารถนำไปสู่ปรับใช้ค่านิยมที่ถูกต้องจนเกิดเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผู้ที่สนใจจะศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่องนี้ ควรมีการศึกษาวิจัยเจาะลึกเชิงคุณภาพถึงเหตุปัจจัยอื่น ๆ ที่ช่วยส่งเสริมค่านิยมที่ดีของนักเรียนให้เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนการสอนวรรณคดีวรรณกรรมไทยที่ส่งเสริมค่านิยมความซื่อสัตย์ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2.2 การศึกษาค่านิยมความซื่อสัตย์ครั้งต่อไปควรออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในระยะติดตามผลเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมพฤติกรรมของนักเรียนที่มีพฤติกรรมบ่งชี้ว่ามีค่านิยมความซื่อสัตย์หลังจากที่ใช้ชุดกิจกรรม เช่น แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต โดยอาจจะต้องศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อหาความคงทนของพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความซื่อสัตย์

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กุสุมา รัชมฉณี. (2547). *วรรณสารวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: แม่คำฝาง.

ชัยพร วิชชาวุธ. (2530). *จริยธรรมกับการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นาคยา ปิณฑานนท์. (2542). บทบาทของทฤษฎีการกระจำจ่านิยามกับการศึกษา. ใน *ไพฑูริย์ สีนลรัตน์*.

ความรู้คู่คุณธรรม รวมบทความเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมและการศึกษา, น.167-180.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, มล. (2556). *เบ็ดท่างวรรณคดีศึกษาไทย*. ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศูนย์คุณธรรม. (2562, มิถุนายน 6). *ผลการสำรวจสถานการณ์คุณธรรมของสังคมไทย ปี 2562*. สืบค้นจาก

<https://www.moralcenter.or.th//สมาชิกคุณธรรม/การสำรวจสถานการณ์คุณธรรมของสังคมไทย.html>.

สกล สุขสวัสดิ์ และ มนัสนันท์ น้ำสมบุรณ์. (2560). การพัฒนาค่านิยม ความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

ที่จัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำจ่านิยามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *Veridian E-Journal*,

10(2), 1040-1059.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ*

ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564. สำนักงานรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*

พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). *วาระพัฒนาที่ 4:ระบบค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม เพื่อความเป็น*

พลเมืองที่ดีและมนุษย์ที่สมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

Rath, L. E, Harmin, M., & Simon, S. B. (1996). *Values and teaching: Working with value in classroom*. Ohio:

Charles E. Merrill Books.